

TÓTH ANDREA NOÉMI

A büntetőeljárás fő céljának érvényesülése a semmisségi panasz- és a felülvizsgálati eljárásban

Achievement of Main Objectives of Criminal Procedure in the Proceeding on Complaint of Nullity and in the Review Proceeding

Abstract: The main goal of the criminal procedure is the truth, and within this reaching substantive justice. In the first Code of Criminal Procedure of Hungary (Act No. XXXIII. of 1896), this was essential, too. Looking back at Ferenc Finkey, this study looks into whether substantive justice is available in the proceedings for legal remedy. It examines two remedies: the proceeding on complaint of nullity (in Act No. XXXIII. of 1896), and judicial review (in Act No. XC of 2017).

Keywords: Ferenc Finkey, complaint of nullity, judicial review, legal issue, substantive justice, the Curia of Hungary

Összefoglaló: A bírósági eljárás célja nem lehet más, mint az igazság felderítése. Ezen belül is az anyagi igazság az elérendő cél, amely nem új keletű eszmény, hiszen már az 1896. évi XXXIII. törvénycikk, az első önálló bünvádi perrendtartás (Bp.) is alapvetőnek tartotta. A tanulmány Finkey Ferencre emlékezve azt vizsgálja, hogy elérhető-e az anyagi igazság a Kúria által elbírált, jogkérdésben igénybe vehető két jogorvoslat által. Az egyik vizsgált jogorvoslat Finkey korából a Bp.-ben szabályozott semmisségi panasz, amely a csaknem 120 évvel később, 2018. július 1-jén hatályba lépett büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) jogintézményei közül a felülvizsgálattal állítható párhuzamba.

Kulcsszavak: Finkey Ferenc, semmisségi panasz, Bp., felülvizsgálat, jogi hiba, anyagi igazság, Kúria

1. Bevezetés

Az 1892. évi büntető kodifikációs kódextervezet egyik legjelentősebb vállalása a jogorvoslati rendszer reformja volt, melyet több bizottság munkájának eredményeként az 1896. évi XXXIII. törvénycikk, az első egységes magyar bünvádi perrendtartás (továbbiakban: Bp.) teljesített is. A kétfokú jogorvoslati rendszerben rendes jogorvoslat volt a fellebbezés (a járásbíró elsőfokú ítélete ellen a törvényszékhez, illetve a törvényszék elsőfokú ítélete ellen a táblához) és a semmisségi panasz, melyet a Kúriához és

csak jogkérdésben lehetett benyújtani a törvényszék és a tábla másodfokú ítélete ellen, főként eljárási szabálysértések okából. Az esküdtbíróság ítélete ellen csak semmisségi panasz volt igénybe vehető.¹ Néhány évvel a Bp. hatálybalépését követően sor került az esküdtbíróság előtti eljárásra és a semmisségi panaszra vonatkozó rendelkezések módosításáról szóló törvény² kihirdetésére, amely a semmisségi panaszra vonatkozó szabályokat továbbfejlesztette. Az ezt követő forradalmi és ellenforradalmi korszakokban több novelláris változtatás³ érintette a Bp. jogorvoslati rendszerét, s így a semmisségi panasz szabályrendszerét is. Finkey Ferenc álláspontja szerint a Bp. „*korszakos jelentőségű*”, „*a valóban legjelesebb európai büntető perjogi kódex*” volt.⁴ Finkey Ferenc pedig a büntetőjogászok körében az egyik legnagyobb példakép, aki nemcsak közel 400 tudományos munkát készített, hanem pályafutása során a gyakorlati jogászi-igazságszolgáltatási vezető tisztségek majd mindegyikét betöltötte.⁵ 1929-ben koronaügyész-helyettes volt, ennek lejártá után, 1930-tól a Kúria tanácselnöke, majd 1935-ben koronaügyészi kinevezést kapott.⁶ E tanulmány Finkey Ferencre emlékezve azt vizsgálja, hogy elérhető-e az anyagi igazság a Kúria által elbírált, jogkérdésben igénybe vehető két jogorvoslat által. Az egyik vizsgált jogorvoslat Finkey korából a Bp.-ben szabályozott semmisségi panasz, amely a csaknem 120 évvel később, 2018. július 1-jén hatályba lépett büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban: Be.) jogintézményei közül a felülvizsgálattal *állítható párhuzamba*.

2. A büntetőeljárás fő célja és annak érvényesülése

A római jogból ismert tételnek megfelelően, mely szerint a bírósági eljárás célja nem lehet más, mint az igazság felderítése,⁷ a Bp. indokolása ezt tartalmazza: „*az eljárásnak egész szerkezete, minden részletének szabályozása, az igazság érvényre emelését tűzte ki célul*”.⁸ Ezzel összecsengően Finkey az *Anyagi igazság és téves jelszavak a büntető eljárásban* című nagy hatású munkájában így fogalmazott: „*A büntető eljárás célja évezredek óta, amióta és ahol a bűnügyek elintézése jogilag rendezett eljárás alakjában történik, mindig és mindenütt kifejezetten és hangsúlyozottan az igazság keresése és az igazságosság érvényesítése volt és ma is az. Igazság a tények megállapítására nézve s igazságosság a bűnösség feletti döntés és a büntetéskiszabás tekintetében.*

¹ CSÉKA ERVIN: *A büntető jogorvoslatok történeti kialakulása*, Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica, 1986/36, 69–70.

² 1914. évi XIII. törvény az esküdtbíróság előtti eljárásra és a semmisségi panaszra vonatkozó rendelkezések módosításáról (II. czikk).

³ 1928. évi X. törvénycikk a büntető igazságszolgáltatás egyes kérdéseinek szabályozásáról; 1930. évi XXXIV. törvénycikk a törvénykezés egyszerűsítéséről.

⁴ FINKEY FERENC: *Vargha Ferenc emlékezete*, Különlenyomat a „Magyar Jogászegyleti Értekezések” 1941. évi januári számából, Budapest, 1941, 20.

⁵ MADARASSY-MOLNÁR MÁTÉ: *Hit-tudás-alázat, 60 éve hunyt el Finkey Ferenc*, Iustum Aequum Salutare, 2008/4, 239.

⁶ *Uo.*, 243.

⁷ „*Aliud nihil in iudiciis quam iustitiam locum habere debet.*”, Codex Iustinianus LXII, VII, 62, 6, 1.

⁸ 1896. évi XXXIII. törvénycikk indokolása, Wolters Kluwer Új jogtár (továbbiakban: Bp. indokolás), 91.

Összefoglalva, egy kifejezésbe tömörítve: igazságszolgáltatás a bűnügyekben.⁹ Leszögezi, hogy az igazság és az igazságosság megkülönböztetés nélküli, egymás helyetti használata fogalmi tévedés. Ezek bár kapcsolatosak egymással, azonban két különálló fogalomról van szó, hiszen az igazság logikai, az igazságosság pedig erkölcsstani eszme. Az anyagi büntetőjognak az igazságosság, a büntető perjognak pedig az igazság a sajátos vezérelve, amiből kifolyólag az eljárásjognak egyben az igazságosság is a végső célja.¹⁰ Az anyagi és alaki igazság közötti különbségtétellel kapcsolatban megjegyzi, hogy a büntető és a polgári per jog differenciálódására vezethető vissza az a jogirodalmi álláspont, hogy míg a polgári per jog beéri az alaki igazsággal, addig a büntetőeljárás ennél magasabb követelménnyel, az anyagi igazsággal lép fel, s azt keresi. Finkey maga e kérdésben azt a filozófiai álláspontot vallotta, mely szerint az igazság egyetemes, abszolút és örök érvényű fogalom. „*Ez a felfogás tehát nem ismer kétféle igazságot, mert csak az az igazság, ami mindig mindenütt és feltétlenül mindenre és mindenkire egyaránt érvényes.*”¹¹ Hozzáteszi azonban, hogy az „anyagi” jelzővel „a büntető perjogászok arra akarják figyelmeztetni a büntetőbírókat, hogy ne elégedjenek meg az ítélet törvényszerűségével, hanem annál mindig többet, a teljes és tökéletes igazságot és ennek folyamányaként az etikai igazságosságot igyekezzenek elérni.”¹²

A jelenleg hatályos Be. már a preambulumban tartalmazza azt, hogy az Országgyűlés az igazság megállapításának igényét is szem előtt tartva alkotta meg e törvényt. Azt pedig a hatóságokról szóló rész kezdetén rögzíti, hogy „*A bíróság feladata az igazságszolgáltatás.*”¹³ Ezzel világossá teszi, hogy hasonlóan a Bp.-hez és egyben megfelelően a római jogi alaptételnek, a bíróságok feladata e törvény alapján is az igazság keresése, és ezzel deklarálta az anyagi igazság mellett foglal állást. Nemcsak az új Be.-re, hanem már a Bp.-re vonatkozó szakmai álláspontok, kommentárok, tankönyvek is utaltak azonban arra, hogy az anyagi igazságnak való megfelelés követelménye nem lehet abszolút, hiszen ez akár az eljárás elhúzódásához is vezethet,¹⁴ s „*annak teljes következetességgel való érvényesítése sokkal nagyobb kárral járna, mint amennyi haszon az egyénre, társadalomra és államra a teljes igazság megvalósításából származhatik.*”¹⁵ „*Az igazságszolgáltatás lényege, a vádról szóló bírói döntés. AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS megnevezéséből is kitűnik, hogy részben az igazságra, másfelől az igazságosságra utal. A bíróságnak ugyanis a valós tényeket kell megállapítania, a büntetést pedig igazságosan kiszabnia, mely folyamatban döntő jelentősége van a bíró meggyőződésének is.*”¹⁶

⁹ FINKEY Ferenc: *Anyagi igazság és téves jelszavak a büntető eljárásban*, Magyar Jogi Szemle Kiadása, Budapest, 1927, 1.

¹⁰ *Uo.*, 14.

¹¹ *Uo.*, 15.

¹² *Uo.*, 18.

¹³ Be. 11. § Első mondat.

¹⁴ ZSIROS Bettina: *Valóságos-e, ami igazságos? – Gondolatok a perbeli egyezségkötés új Be.-ben szabályozott intézményéről*, Büntetőjogi Szemle, 2018/1, 94.

¹⁵ ANGYAL Pál: *A magyar büntetőeljárás jog tankönyve, I. kötet*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1915, 270. apud KIRÁLY Eszter: *A jogerő színváltozása az új büntetőeljárás törvényben*, Eljárásjogi Szemle, 2017/4, 33. Lásd még: ELEK Balázs: *A jogerő a büntetőeljárásban*, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 2012, 19.

¹⁶ ERDEI Árpád: *Tanok és tévtanok a büntető eljárás jog tudományában*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2011, 282. apud HÁGER Tamás: *A megalapozatlanság kiküszöböléséhez vezető folyamat a másodfokú büntetőperben*, Jogelméleti Szemle, 2013/2, <http://jesz.ajk.elte.hu/hager54.pdf> (letöltés ideje: 2021. 02. 09.)

„A büntető perjogban az igazság értelme és követelménye mindenekelőtt abban áll, hogy itt a bíróság és minden hatóság, mely az eljárás valamelyik szakában eljárni hivatott, mindig a való tényekre köteles határozatot vagy intézkedését alapítani.”¹⁷ Ezzel áll összhangban a Bp. indokolásának azon része is, mely a hivatalbóliság elvét látja az igazságmegállapítás egyik biztosítékának: „...a bűnvádi eljárásnak főcélja, az anyagi igazságnak érvényre emelése érdekében, fel kellett jogosítani, sőt kötelezni a bíróságot arra, hogy a való tényállásnak kiderítése végett hivatalból is eljárjon és a felek indítványa nélkül saját kezdeményezéséből is intézkedjék bizonyítás felvétele és bizonyítékok megszerzése iránt.”¹⁸ Finkey is ugyanezt vallja: „A büntetőbírónak hivatalból mindig a való, a történetileg bizonyos tényállást kell megállapítania és erre építeni úgy a felmentő, mint a marasztaló ítéletet.”¹⁹ 1930-ban írt tankönyvében azonban kifejti, hogy a számos eljárásjogi garancia ellenére sem mindig lehet az anyagi igazságot megtalálni, hiszen a bírói tévedések a legjobb büntető perrendtartás mellett sem zárhatók ki, de meg kell próbálni még így is az anyagi igazság elérésére törekedni.²⁰ Ha a teljes, valódi anyagi igazságot nem is érhetjük el, az ítélethozatal során akkor is alapvető lépés a tények és a történeti tényállás megállapítása, mely a büntetőeljárás „legelső és pedig sajátos feladata”.²¹ Ezt követte a Bp. alapján²² is és követi a Be. alapján²³ is annak megállapítása, hogy a terhelt bűnös-e, majd pedig következik a cselekmény minősítése és a büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása. Ezen mozzanatok közül a legnehezebb az elsőnek (a történeti tényállásnak) a tisztázása, mert itt nem „merő jogászai törvényértelmezésről, de nem is csupán erkölcsi megítélésről van szó, hanem többé kevésbé labilis értékű bizonyítékok mérlegeléséről, mult tények megállapításáról, ami nem történhetik másképpen, mint a jelen tényekből való visszakövetkeztetések, tehát folytonos logikai műveletek alapján [...].S éppen ezért, mert tényeket észlelni, jelen tényekből mult tényekre visszakövetkeztetni helyesen csak a közvetlenség és a szóbeliség elveinek emberileg lehető legteljesebb alkalmazásával lehetséges, a szorosan vett ténykérdés megoldására a mai communis opinio szerint egyedül vagy legalább is elsősorban az elsőfokon eljáró bíróság alkalmas. A felsőbíróság által, a bizonyítás teljes ismételéssel eszközölt ténymegállapítás – épen az ismétlés, tehát a közvetlenség hiánya folytán kevésbé lehet megnyugtató, sőt Vargha Ferenc erőteljes kifejezése szerint a többszörös közvetítés könnyen torzizagságot hozhat ki.”²⁴ Hasonló okok miatt a hatályos szabályok alapján is az elsőfokú bíróságot tekintjük a tényállás megállapítására köteles bíróságnak amellet, hogy jogkérdésekben is döntéseket kell hoznia.²⁵

Finkey Ferenc Vargha Ferencre emlékezve azt írta: „A jövő fejlesztése szempontjából arra kell törekedni, hogy a bíróságok mind a történeti, mind a törvényes igazságot

¹⁷ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 17.

¹⁸ Bp. indokolás, 74.

¹⁹ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 18.

²⁰ FINKEY Ferenc: *A magyar büntetőeljárás tankönyve*, Politzer Zsigmond és fia kiadása, Budapest, 1903, 180.

²¹ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 14.

²² FINKEY Ferenc: *Büntető perorvoslati rendszerünk revisiójához*, Különlenyomat a Jogászegyleti Értekezések 1935. áprilisi számából, 30.

²³ „Ítélethozatalnál a bíróság megállapítja a tényállást, és annak alapján dönt arról, hogy a vádlott bűnös-e, és ha igen, milyen bűncselekményben, majd arról, hogy milyen büntetést kell kiszabni, illetve milyen intézkedést kell alkalmazni, továbbá dönt arról, hogy milyen egyéb rendelkezéseket kell hozni.” [Be. 450. § (5) bek.]

²⁴ FINKEY: *Büntető...*, i. m., 30–31.

²⁵ HÁGER: i. m.

megközelíthessék. A történeti igazság ismerettani alapja, a szóbeliség és a közvetlenség csak a jól szervezett és jól felszerelt elsőfokon állapítható meg. A jogi vagy törvényes igazság pedig, mely a teljes hitelű történeti igazságnak jogi értékelése, végeredményben csak a felső fokon dönthető el a reformatorius eljárás elvei szerint – a történeti igazság terén azonban a felső fokot csak cassatorius jog illetheti. Vargának ezek a bölcs megállapításai tételes igazságokká lettek a legújabb bírói gyakorlatunkban s a legutóbbi 20 év törvényhozása is ezeket a tételeket iktatja – részben vagy egészbe – törvénytárunkba.”²⁶

A Bp. 436. §-a alapján a semmisségi panasz elbírálása során „a vádlott kihallgatásának vagy bizonyításfelvételnek a tárgyaláson nincs helye”. Ezzel már az első bünvádi perrendtartásunk is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a döntés az ügyiratok tartalma alapján születik meg, s az alsóbb fokú bíróság által megállapított tényállás kiegészítésére bizonyításfelvétel útján nem volt mód. A jogkérdésre irányuló semmisségi panasz elbírálása során mind a kir. ítélőtábla, mind a kir. Kuria kötelesek voltak valónak elfogadni az alsó bíróság ténymegállapításait. Amennyiben ebben az ítélőtábla vagy a Kúria hiányosságot tapasztalt, akkor az ítélet megsemmisítésével új eljárást rendelt el, megjelölve, hogy mely tényekre vonatkozóan végezzenek ismételt ténymegállapítást, s hozzanak az ügyben új ítéletet.²⁷ Finkey tanulmányában megvizsgálta azt a kérdést, hogy ténykérdésben fennálló jogszabálysértés esetén minden esetben vissza kell-e küldeni az ügyet az elsőfokú bírósághoz, vagy elintézheti a felsőbíróság a szükséges ténykiegészítést vagy módosítást. Arra jutott, hogy a felülvizsgálatot végző bíróság nem lehet ténymegállapító rendes fórum, tehát előtte új bizonyítékot felvenni nem szabad, s ha ennek szükségessége merül fel, akkor az ügyet a bizonyítás lefolytatása miatt vissza kell küldeni az alsóbb fórumhoz. Azonban ha a felek által hivatkozott hiányosság az iratok alapján teljes bizonyossággal orvosolható, illetve pótolható, akkor fölösleges idő- és munkapazarlás visszaküldeni az alsóbb fokra. Amennyiben azonban az alsóbbfokú bíróság által megállapított tényállás olyan hiányos, hogy a Kúria részben új tényállás megállapítását látja szükségesnek, ebben az esetben az ügyet vissza kell küldeni az alsóbb fórumhoz. Hozzáteszi, hogy tanúvallomások mérlegelésébe a felsőbb bíróság nem avatkozik, azonban a szemletárgy és a szakértői vélemények értékének megállapításában eltérhet az elsőfokú bíróságtól.²⁸

A Bp.-ben megfogalmazottakat tekinthetjük a hatályos Be.-beli felülvizsgálati eljárásban jelen lévő azon elv elődjének, mely szerint „a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó”.²⁹ Ugyancsak ehhez kapcsolódik, hogy „a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható”.³⁰ A Kúria az indítvány elbírálása során az ezen követelményeket megsértő indítványt a tényállást támadó részében törvényben kizártnak minősíti.

A Bp. a semmisségi panaszra vonatkozó szabályokat a XX. Fejezetében (Perorvoslatok és kijavítás) III. cím alatt tartalmazta, és a jogintézményt a rendes jogorvoslatok körébe

²⁶ FINKEY: *Vargha...*, i. m., 26–27.

²⁷ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 34.

²⁸ FINKEY: *Büntető...*, i. m., 33.

²⁹ Be. 659. § (1) bek.

³⁰ Be. 650. § (2) bek.

sorolta. A hatályos Be. a felülvizsgálatot – hasonlóan az 1998. évi korábbi büntetőeljárás törvényünkhöz – rendkívüli perorvoslatként tartja számon. Bár a jogerős ítéletet igaznak kell elfogadni,³¹ de azt már Finkey is megállapította, hogy „A jogerős ítélet és az igazságos ítélet fogalma nem mindig fedik egymást”.³² Ez magyarázza azt, hogy a hatályos büntetőeljárás rendszerünkben a jogkérdésbeli tévedés, hiba kijavítására szolgáló felülvizsgálat a határozat jogerőre emelkedése után vehető igénybe, míg a jogerő előtti jogi hibák általában fellebbezéssel támadhatóak és orvosolhatóak. Finkey a perorvoslati rendszer revíziójára vonatkozó javaslatai közül első helyen említette az akkori fellebbezés kihagyását a rendszerből. Így az egyetlen érdemleges perorvoslat a semmisségi panasz lett volna: járásbírói ügyekben az ítélőtáblához, törvényszéki ügyekben pedig a Kúriához benyújtva.³³ Álláspontja szerint a kétfokú perorvoslati rendszer helyett az egyfokú rendszer egyszerűbbé (és ezzel gyorsabbá), valamint alaposabbá tenné az ítélkezést.³⁴ Az új egyfokú perorvoslatként benyújtható semmisségi panasz „nem irányulhatna egyszerűen a ténykérdésre, azonban módot nyújtana a feleknek, hogy a bűnösség, a minősítés vagy a büntetés kérdésében az alsó fokú ítéletben panaszolt lényeges jogszabálysértés keretében érvényesíthessék az elsőfolyamodású bíróság által a ténymegállapítások terén elkövetett állítólagos sérelmeket is”.³⁵ A 2017. évi Be. megtartotta rendes jogorvoslatként a kétfokú fellebbezés lehetőségét (noha a másodfellebbezést szigorú törvényi feltételek fennállása esetén lehet benyújtani), míg a felülvizsgálat maradt rendkívüli perorvoslatként a jogerő feltörésének eszköze az ítélet jogi hibájának orvoslásaként. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, „függetlenül attól, hogy az megalapozott-e, vagy sem (BH 2016.264., BH 2010.324.). Ez utóbbi megállapítás értelemszerűen nem utal arra, hogy jelen esetben a jogerős ítéletben megállapított tényállás megalapozatlan lehet. Ezt a kérdést a felülvizsgálati ügyben eljáró Kúria egyáltalán nem vizsgálhatja, és ebben a kérdésben nem is foglalhat állást.”³⁶ A felülvizsgálat során eljáró Kúria tehát azon tényekkel és azon megállapított tényállással dolgozik, amely a jogerős ítéletben szerepel. Ennek kiegészítését, helyesbítését még jogszabálysértésre hivatkozáson keresztül sem lehet kérni a felülvizsgálati indítványban. Ebből a szempontból az újabb kori hazai büntetőeljárás törvények – köztük a hatályos Be. – nem követték Finkey Ferenc perorvoslati rendszerre vonatkozó revíziós javaslatát.

3. Zárógondolatok

Abban egyetérthetünk Finkeyvel, hogy „a legfelső, illetőleg az utolsó fokban ítélő bíróság ítélete rendszerint az emberileg elképzelhető legigazabb és legigazságosabb döntést tartalmazza”.³⁷ Ennek az álláspontnak is megfeleltethető az, hogy a jogkérdésben előterjesztett

³¹ Res iudicata pro veritate habetur/ Res iudicata pro veritate accipitur.

³² FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 11.

³³ FINKEY: *Büntető...*, i. m., 27.

³⁴ *Uo.*, 15.

³⁵ *Uo.*, 31.

³⁶ A Kúria Bfv.421/2020/7. számú precedensképes határozata emberölés büntette (emberölés előkészületének büntette) tárgyában [21.]

³⁷ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 9.

jogorvoslatot a bírósági szervezetrendszer csúcsán álló bíróság bírálja el: a Bp. alapján a semmisségi panasz elbírálásában a kir. curia járt el,³⁸ a hatályos Be. alapján a felülvizsgálati eljárást a Kúria folytatja le.³⁹ Ezen a fórumon ténykérdés már nem, csak jogkérdés vitatható, méghozzá az alsóbb bíróságok által megállapított tényállás alapján. Ahogyan Finkey is kifejtette, az anyagi igazság nem egy napok alatt elkövetkező idealizált vagy utópisztikus állapotot jelent, hanem egy hosszabb folyamatot, amely során mindvégig törekedni kell az anyagi igazság mint cél elérésére. Mindez nemcsak Finkey korának igazságszolgáltatására irányadó, hanem számunkra, a jelenkor büntetőeljárására nézve is: „*az anyagi igazságnak, mint a büntető eljárás eszményi céljának a hangoztatása azonban nem is azt akarja kifejezni, hogy máról holnapra ily idealisztikus vagy éppen utópisztikus állapotot teremtsünk a büntető igazságszolgáltatásban. A büntetőeljárás többezeréves múltjának tapasztalatai alapján ezt csakugyan nem remélhetjük. De annyit mindenesetre remélhetünk, hogyha a büntető eljárásban közreműködésre hivatott hatóságok, különösen a büntető bíróságok minden bűnügy elintézésénél határozottan és következetesen az anyagi igazságot tekintik elérendő célul, igen sok s az eddiginél bizonyára még több esetben sikerülni is fog azt érvényesíteniök.*”⁴⁰

Irodalomjegyzék

1. ANGYAL Pál: *A magyar büntetőeljárásjog tankönyve, I. kötet*, Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1915.
2. CSÉKA Ervin: *A büntető jogorvoslatok történeti kialakulása*, Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica, 1986/36.
3. ELEK Balázs: *A jogerő a büntetőeljárásban*, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 2012.
4. ERDEI Árpád: *Tanok és tévtanok a büntető eljárásjog tudományában*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2011.
5. FINKEY Ferenc: *A magyar büntetőeljárás tankönyve*, Politzer Zsigmond és fia kiadása, Budapest, 1903.
6. FINKEY Ferenc: *Anyagi igazság és téves jelszavak a büntető eljárásban*, Magyar Jogi Szemle Kiadása, Budapest, 1927.
7. FINKEY Ferenc: *Vargha Ferenc emlékezete*, Különlenyomat a „Magyar Jogászegyleti Értekezések” 1941. évi januári számából, Budapest, 1941.
8. FINKEY Ferenc: *Büntető perorvoslati rendszerünk revisiójához*, Különlenyomat a Jogászegyleti Értekezések 1935. áprilisi számából.
9. HÁGER Tamás: *A megalapozatlanság kiküszöböléséhez vezető folyamat a másodfokú büntetőperben*, Jogelméleti Szemle, 2013/2.
10. KIRÁLY Eszter: *A jogerő színváltozása az új büntetőeljárás törvényben*, Eljárásjogi Szemle, 2017/4.
11. MADARASSY-MOLNÁR Máté: *Hit-tudás-alázat, 60 éve hunyt el Finkey Ferenc*, Iustum Aequum Salutare, 2008/4.

³⁸ Bp. 433–440. §.

³⁹ Be. 655. § (1) bek.

⁴⁰ FINKEY: *Anyagi...*, i. m., 24.

12. ZSIROS Bettina: *Valóságos-e, ami igazságos?* – Gondolatok a perbeli egyezségkötés új Be.-ben szabályozott intézményéről, Büntetőjogi Szemle, 2018/1.

Források

1. <http://jesz.ajk.elte.hu/hager54.pdf> (letöltés ideje: 2021. 02. 09.)